

ISSN 2078-4481

Міністерство освіти і науки України
Херсонський національний технічний університет

ВІСНИК

**Херсонського національного
технічного університету**

2(69)

Частина 1

Рекомендовано до друку Вченою радою
Херсонського національного технічного університету
(протокол № 7 від 5 липня 2019 року)

Журнал включено до Переліку наукових фахових видань України
(наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2016 №820), у яких можуть
публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів
доктора та кандидата технічних наук

Журнал включено до наукометричних баз, електронних бібліотек та репозитаріїв:
Google Scholar, National Library of Ukraine (Vernadsky)

Херсон 2019

ISSN 2078-4481

Министерство образования и науки Украины
Херсонский национальный технический университет

ВЕСТНИК

**Херсонского национального
технического университета**

2(69)

Часть 1

Рекомендовано к печати Ученым советом
Херсонского национального технического университета
(протокол № 7 от 5 июля 2019 года)

Журнал включен в Перечень научных специализированных изданий Украины
(приказ Министерства образования и науки Украины от 11.07.2016 №820),
в которых могут публиковаться результаты диссертационных работ на соискание
ученых степеней доктора и кандидата технических наук

Журнал включен в наукометрические базы, электронные библиотеки и репозитории:
Google Scholar, National Library of Ukraine (Vernadsky)

Херсон 2019

ISSN 2078-4481

Ministry of Education and Science of Ukraine
Kherson National Technical University

VISNYK

**of Kherson National
Technical University**

2(69)

Part 1

Recommended for publication by the Academic Council of
Kherson National Technical University
(Minutes № 7 on 5th July 2019)

The journal is included in the List of scientific professional publications of Ukraine
(Order №820 of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated 11 July 2016) where
the results of the theses of Doctor and Candidate of Engineering Science can be published

The journal is included in the scientometric bases, electronic libraries and repositories:
Google Scholar, National Library of Ukraine (Vernadsky)

Kherson 2019

ЗМІСТ

ФУНДАМЕНТАЛЬНІ НАУКИ

Кучма М.І. Зв'язок між факторизаціями сингулярних і регулярних симетричних матриць над кільцями поліномів з інволюцією.....	11
---	----

ІНЖЕНЕРНІ НАУКИ

Безвесільна О.М., Петренко О.В., Ільченко М.В. Вибір робочого діапазону кутів тахометра для виробів легкої броньованої техніки.....	21
Данова К.В. Ризикорієнтований підхід до оцінки небезпеки травмування працівників із інвалідністю на робочих місцях.....	26
Діхтєвський О.В. Розробка методики підвищення достовірності вимірювання геометричних параметрів зубчастих коліс.....	33
Дмитрієв Д.О., Войтович О.А., Русанов С.А., Чурсов С.О. Стендові методи випробування шин автотранспорту.....	39
Дмитрієв Д.О., Русанов С.А., Федорчук Д.Д. Функціональні можливості і керування просторовими системами приводів для різних технологічних задач.....	48
Курак В.В., Андропова О.В., Яценко А.М., Яценко Н.В. Автономна вітро-сонячна система для електрозабезпечення промислового об'єкту.....	55
Мешков Ю.Є., Войтович О.А. До питання про класифікацію плоских груп Ассура.....	62

ТЕХНОЛОГІЯ ЛЕГКОЇ І ХАРЧОВОЇ
ПРОМИСЛОВОСТІ

Бурак В.Г., Новікова Н.В. Дослідження впливу параметрів технології виробництва м'ясних охолоджених напівфабрикатів на безпечність продукції відповідно принципів НАССР.....	70
Бурак В.Г., Новікова Н.В. Формування змісту навчання етнічної кухні Китаю у студентів харчової галузі.....	82
Калина В.С., Дмитрієва Н.Ю. Удосконалення рецептури шоколадних тістечок «Брауні» на основі бобової культури – нут.....	87
Калина В.С., Олійник О.В. Удосконалення рецептури кремово-збивних цукерок «Чарівне молоко», збагачених бджолиним обніжжям.....	93
Кулігін М.Л., Скрипнишева О.В., Гнідець В.П. Дослідження впливу структуроутворювачів, загущувачів, вологостримуючих агентів на консистенцію плодово-ягідного морозива (Частина 2).....	99
Лайкун Д.О., Артеменко Т.П., Яценко М.В., Березненко С.М. Аналіз сучасного асортименту та систематизація головних уборів.....	106
Мартиросян І.А., Пахолок О.В., Семак Б.Д. Оцінка ефективності використання тіосульфатних антимікробних препаратів.....	113
Павлюк А.Ю., Литвиненко Н.М. Розробка дизайну колекції моделей жіночого одягу в етностилі з інтерпретацією українських автентичних костюмів Волині XIX – XX ст.....	120
Салеба Л.В., Єщенко К.О. Ідентифікаційна експертиза безалкогольних напоїв.....	126

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Араффа Х., Ткач М. Аналітичний метод формування траєкторії руху антропоморфного шагаючого апарату.....	134
Єпик М.О. Проектування бази даних інтелектуальної системи діагностики захворювань.....	139
Макарова Л.М., Приходько Н.В., Кудін О.О. Побудова нелінійної регресійної моделі для оцінювання розміру веб-додатків, реалізованих мовою Java.....	145
Точилін С.Д., Рибін В.О. Кросплатформна комп'ютерна програма для поліноміального регресійного аналізу даних.....	154

CONTENS

FUNDAMENTAL SCIENCES

Kuchma M.I. The connection between factorizations of singular and regular symmetric matrices over the rings of polynomials with involution.....	11
--	----

ENGINEERING SCIENCES

Bezbesilna E.N., Petrenko O.V., Ilchenko M.V. Choice of working range of corners of tachometer for wares of the easy reserved technique.....	21
Danova K.V. Riskoriented approach to estimating the danger of injuring workers with disability at work.....	26
Dihtievskiy A.V. Development of methods for improving the accuracy of measurement of geometric parameters of stomach wheels.....	33
Dmitriev D., Voytovich O., Rusanov S., Chursov S. Stand test methods for tire motor transport.....	39
Dmitriev D.A., Rusanov S.A., Fedorchuk D.D. Functional capabilities of spatial drive system management for various technological problems.....	48
Kurak V.V., Andronova E.V., Yatsenko A.M., Yatsenko N.V. Off-grid wind-solar system for electric supply of industrial object.....	55
Mieshkov Yu.Ye., Voytovich O.A. On the question of Assur’s flat group classification.....	62

THE TECHNOLOGY OF LIGHT AND FOOD INDUSTRY

Burak V., Novikova N. Research on the effects of the parameters of the technology of production of meat cooled semi-fabricates on product safety in accordance with HACCP principles.....	70
Burak V.G., Novikova N.V. Formation of contents the studu of Chinese ethnic cuisine of students in food industry.....	82
Kalyna V.S., Dmytriieva N.Yu. Improving the recipe of chocolate cakes “Brown” on the basis of beach culture – chickpea.....	87
Kalyna V.S., Oliinyk O.V. Improvement of recreation of cream-bended confet "Bird's milk", enriched with bee pochen.....	93
Kuligin M., Skropisheva O., Hnidets V. Investigation influence of structuralforms, determinants, hydrogenerable agents on the consistency of fruit and berry ice cream (Part 2).....	99
Laikun D., Artemenko T., Yatsenko M., Bereznenko S. Analysis of modern assortment and systematization of headwears.....	106
Martirosyan I., Pakholiuk E., Semak B. Evaluation of the efficiency of the use of thiousolphoteanti-microbial preparations.....	113
Pavluk A.Yu., Lytvynenko N.M. Development of a collection of models of women's clothing in ethnistal with interpretation of ukrainian authentic fabric assets of the XIX - XX century.....	120
Saleba L., Eschenko K. Identification expertise of non-alcoholic beverages.....	126

INFORMATION TECHNOLOGIES

Araffa H., Tkach M. Analytical method of formation of a trajectory of motion of anthropomorphic walking apparatus.....	134
Iepik M.O. Database design for the disease diagnostic’s intellectual system.....	139
Makarova L.M., Prykhodko N.V., Kudin O.O. Constructing the non-linear regression model for size estimation of web-applications implemented in Java.....	145
Tochilin S.D., Rybin V.O. Cross-platform computer program for polynomial regression data analysis.....	154

УДК 004.412:519.25

Л.М. МАКАРОВА, Н.В. ПРИХОДЬКО, О.О. КУДІН
Національний університет кораблебудування ім. адм. Макарова, м. Миколаїв

ПОБУДОВА НЕЛІНІЙНОЇ РЕГРЕСІЙНОЇ МОДЕЛІ ДЛЯ ОЦІНЮВАННЯ РОЗМІРУ ВЕБ-ДОДАТКІВ, РЕАЛІЗОВАНИХ МОВОЮ JAVA

Розглянуто проблему отримання ефективної системи оцінки кількості строк коду та оцінювання розміру веб-додатків, реалізованих мовою Java. Побудована нелінійна регресійна модель для оцінювання розміру веб-додатків, реалізованих мовою Java, на основі одновимірного нормалізуючого перетворення Джонсона. Проведено порівняння отриманих результатів з іншими моделями.

Розраховані границі інтервалу передбачення для лінійної моделі, нелінійної моделі на основі десятичного логарифму та нелінійної моделі на основі нормалізуючого перетворення Джонсона. Усі значення нижньої границі інтервалу передбачення для нелінійних моделей більші нуля. Ширина інтервалу передбачення нелінійної регресії на основі нормалізуючого перетворення Джонсона менше, ніж для лінійної регресії, майже для всіх проектів. При порівнянні нелінійних моделей, ширина інтервалу передбачення моделі на основі нормалізуючого перетворення Джонсона менша для великих значень вихідних емпіричних даних.

Також порівняно значення коефіцієнту детермінації R^2 , середньої величини відносної похибки MMRE та рівня прогнозування PRED(0,25) для трьох побудованих регресійних моделей. Значення наведених параметрів краці для нелінійної регресійної моделі на основі нормалізуючого перетворення Джонсона, однак прийнятні значення MMRE та PRED(0,25) (не більше 0,25 та не менше 0,75 відповідно) для нелінійної регресії з використанням одновимірного нормалізуючого перетворення Джонсона не досягнуті, що свідчить про необхідність застосування двовимірного нормалізуючого перетворення Джонсона для урахування взаємного впливу двох випадкових величин.

Ключові слова: розмір програмного забезпечення, нелінійна регресія, нормалізуюче перетворення Джонсона, Java, веб-додаток.

Л.Н. МАКАРОВА, Н.В. ПРИХОДЬКО, О.А. КУДИН
Национальный университет кораблестроения им. адм. Макарова, г. Николаев

ПОСТРОЕНИЕ НЕЛИНЕЙНОЙ РЕГРЕССИОННОЙ МОДЕЛИ ДЛЯ ОЦЕНИВАНИЯ РАЗМЕРА ВЕБ-ПРИЛОЖЕНИЙ, РЕАЛИЗОВАННЫХ НА ЯЗЫКЕ JAVA

Рассмотрена проблема получения эффективной системы оценки количества строк кода и оценивания размера веб-приложений, реализованных на языке Java. Построена нелинейная регрессионная модель для оценивания размера веб-приложений, реализованных на языке Java, на основе одномерного нормализующего преобразования Джонсона. Проведено сравнение полученных результатов с другими моделями.

Рассчитаны границы интервала предсказания для линейной модели, нелинейной модели на основе десятичного логарифма и нелинейной модели на основе нормализующего преобразования Джонсона. Все значения нижней границы интервала предсказания для нелинейных моделей больше нуля. Ширина интервала предсказания нелинейной регрессии на основе нормализующего преобразования Джонсона меньше, чем для линейной регрессии, почти для всех проектов. При сравнении нелинейных моделей, ширина интервала предсказания модели на основе нормализующего преобразования Джонсона меньше для больших значений исходных эмпирических данных.

Также произведено сравнение значений коэффициента детерминации R^2 , средней величины относительной погрешности MMRE и уровня прогнозирования PRED (0,25) для трех построенных регрессионных моделей. Значения приведенных параметров лучше для нелинейной регрессионной модели на основе нормализующего преобразования Джонсона, однако приемлемые значения MMRE и PRED (0,25) (не более 0,25 и не менее 0,75 соответственно) для нелинейной регрессии с использованием одномерного нормализующего преобразования Джонсона не достигнуты, что свидетельствует о необходимости применения двумерного нормализующего преобразования Джонсона для учета взаимного влияния двух случайных величин.

Ключевые слова: размер программного обеспечения, нелинейная регрессия, нормализующее преобразование Джонсона, Java, веб-приложение.

L.M. MAKAROVA, N.V. PRYKHODKO, O.O. KUDIN
Admiral Makarov National University of Shipbuilding, Mykolaiv

CONSTRUCTING THE NON-LINEAR REGRESSION MODEL FOR SIZE ESTIMATION OF WEB-APPLICATIONS IMPLEMENTED IN JAVA

The problem of obtaining an effective system for estimating the number of lines of code and size estimating of web applications implemented in Java was considered. The non-linear regression model for size estimation of Java web-applications were constructed on the basis of the univariate Johnson normalizing transformation. Obtained results were compared with other models.

The bounds of a prediction interval for the linear model, the nonlinear model based on the decimal logarithm, and the nonlinear model based on the Johnson normalizing transformation, was calculated. All values of the lower bound of the prediction interval for nonlinear models are more than zero. The width of a prediction interval of nonlinear regression based on the Johnson normalizing transformation is less than for linear regression for almost all projects. In case comparing nonlinear models, the width of a prediction interval of model based on the Johnson normalizing transformation is less for large values of the initial empirical data.

Comparison of the values of coefficient of determination R^2 , mean magnitude of the relative error MMRE and percentage of prediction PRED (0,25) for the three constructed regression models was performed too. The values of all parameters are better for the non-linear regression model based on the Johnson normalization transformation. However, acceptable values of MMRE and PRED (0,25) (no more than 0,25 and no less than 0,75, respectively) for non-linear regression model with using the univariate Johnson normalizing transformation are not achieved, that indicates the need to use the bivariate Johnson normalizing transformation to consider a mutual impact of two random variables.

Keywords: software size, non-linear regression, Johnson normalizing transformation, Java, web-application.

Постановка проблеми

Галузь інформаційних технологій на сьогоднішній день є однією з найбільш успішних і перспективніших на ринку праці, і розробка програмного забезпечення (ПЗ) на замовлення стає сьогодні вже не просто вдалою ідеєю, а необхідністю. Все більша кількість компаній прагне замовити розробку ПЗ. Це пов'язано з прагненням оптимізувати процеси складання звітності, управління ресурсами і проведення різних операцій. І великі корпорації, і порівняно невеликі, ще молоді компанії, які тільки беруть курс на розширення, замислюються про необхідність автоматизувати як окремі бізнес-процеси, так і роботу в цілому.

Розмір ПЗ являє собою одну з найцікавіших, але у той же час найскладніших, метрик ПЗ, який використовується в різних моделях для прогнозування вартості, зусиль, ресурсів, необхідних для розробки та впровадження ПЗ [1].

Отримання ефективної системи оцінки кількості строк коду в даний час є важливим завданням, що вимагає удосконалення існуючих методів. Адже саме ефективність оцінки розміру ПЗ може стати відправною точкою для успіху або невдачі проекту на ранньому етапі розробки. Саме тому дану проблему можна вважати актуальною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Розмір ПЗ є однією з найвагоміших метрик в управлінні процесом розробки ПЗ. Доведено, що розмір ПЗ корелює з витратами, зусиллями та ресурсами, необхідними на його розробку. В наш час існує досить поширена проблема в галузі інформаційних технологій: не існує єдиного вимірювання, набору метрик та показників для оцінки розмірів ПЗ.

Моделі оцінювання розміру ПЗ поділяються на п'ять категорій: аналогові; регресійні; моделі на основі експертних оцінок; моделі, які базуються на функціональних точках; параметричні моделі [2].

Існують різні методи для оцінки розміру ПЗ, які використовуються сьогодні. Більшість з них походять від методу аналізу функціональних точок (FPA). Інший підхід полягає в тому, щоб провести функціональне вимірювання та виразити функціональність у кількості, що представляє розмір. Інші методи визначення розміру ПЗ включають оцінку на основі варіантів використання (Use Case). Але історично найпоширенішою та найбільш вживаною методологією визначення розміру ПЗ є підрахунок кількості рядків, написаних у вихідному коді програми.

Крім того, всесвітньо відомою є модель СОСОМО – модель регресії, яка заснована на кількості рядків коду (LOC). Ця процедурна модель оцінки витрат для програмних проектів часто використовується для надійного прогнозування різних параметрів, пов'язаних з проектом, таких, як розмір, зусилля, витрати, час та якість, які необхідні для розробки та впровадження ПЗ. Інформацію, отриману у результаті оцінки розміру ПЗ, можна використати для прогнозування зусиль розробки ПЗ за такими моделями, як СОСОМО 81, СОСОМО II та СОСОМО 2000 [3]. Але більшість з них стають непридатними до використання через відсутність даних, ресурсів або експертних навичок в цій галузі.

Згідно з [4], із метрик, отриманих на основі діаграм класів можна побудувати нелінійну регресійну модель для багатовимірних негаусівських даних для оцінки розміру ПЗ, використовуючи нормалізуюче перетворення Джонсона, та отримати непогані результати у порівнянні з іншими регресійними моделями. Суть застосованої методики полягає в наступному. Спочатку потрібно обрати перетворення, за допомогою якого здійснити перехід від вихідних негаусівських випадкових величин (ВВ) до гаусівських ВВ. Після цього для отриманих нормалізованих ВВ побудувати лінійну регресійну модель. Далі за допомогою зворотного перетворення перейти до нелінійної регресійної моделі вихідних негаусівських ВВ [5].

Формулювання мети дослідження

Метою роботи є побудова нелінійної регресійної моделі для оцінювання розміру веб-додатків, реалізованих мовою Java, з використанням нормалізуючого перетворення Джонсона.

Для досягнення поставленої мети потрібно вирішити наступні задачі:

- проаналізувати існуючі моделі оцінювання розміру ПЗ, порівняти їх;
- побудувати нелінійну регресійну модель для оцінювання розміру веб-додатків, реалізованих мовою Java;
- дослідити джерела з відкритим вихідним кодом та визначити веб-додатки, реалізовані мовою Java, які можуть бути використані для перевірки побудованої моделі;
- побудувати діаграми класів та отримати необхідні метрики з кожного проекту;
- перевірити вихідні емпіричні дані на викиди;
- нормалізувати отримані емпіричні дані, використовуючи нормалізуюче перетворення Джонсона;
- побудувати лінійну регресійну модель для нормалізованих даних;
- перейти від лінійної регресії до нелінійної та побудувати нелінійну регресійну модель для вихідних даних.

Викладення основного матеріалу дослідження

У роботі [4] для оцінки розміру ПЗ побудовано нелінійну регресійну модель на основі багатовимірного нормалізуючого перетворення Джонсона. Але побудова багатовимірної моделі на основі декількох метрик достатньо складна та затратна в плані зусиль та часу, необхідних для її реалізації. Вона може стати непридатною до використання через відсутність даних, ресурсів або експертних навичок в цій галузі. Саме тому в якості першого наближення для оцінювання кількості рядків коду веб-додатків, реалізованих мовою Java, буде доцільно побудувати нелінійну регресійну модель на основі двох метрик: кількості рядків коду та загальної кількості класів.

Для нормалізації негаусівських ВВ можуть бути використані перетворення на основі десяткового або натурального логарифму, перетворення Вох-Сох, перетворення Джонсона та інші. У даній роботі в якості нормалізуючого перетворення буде використовуватись одновимірне чотирьохпараметричне перетворення Джонсона тому, що воно дає кращі результати в порівнянні з іншими відомими перетвореннями [5].

При обробці експериментальних даних часто виникає необхідність апроксимувати їх. Апроксимація на основі сімей розподілів Джонсона – це універсальний вид апроксимації, заснований на такому перетворенні $h(x)$ вихідної ВВ X , яке дозволить розглядати результат перетворення як ВВ, розподілену за нормальним законом. Одним з позитивних аспектів даного підходу є те, що значення емпіричної функції розподілу ВВ X обчислюються як значення функції нормального розподілу [6].

Перетворення Джонсона в загальному випадку має вигляд:

$$z = \gamma + \eta h(x, \varphi, \lambda); -\infty < \gamma < \infty; \eta > 0; -\infty < \varphi < \infty; \lambda > 0, \quad (1)$$

де z – нормована нормально розподілена ВВ; $\gamma, \eta, \varphi, \lambda$ – параметри перетворення; x – ВВ, яка нормалізується; h – функція певної сім'ї: $h_1(x, \varphi, \lambda) = \ln(\tilde{x}), x > \varphi$; $h_2(x, \varphi, \lambda) = \ln\left(\frac{\tilde{x}}{1 - \tilde{x}}\right), \varphi < x < \varphi + \lambda$;

$$h_3(x, \varphi, \lambda) = \text{Arsh}(\tilde{x}), -\infty \leq x \leq +\infty.$$

Сім'ї функцій h_1 відповідає логарифмічно нормальний розподіл S_L Джонсона, сім'ї функцій h_2 відповідає сім'я розподілів S_B Джонсона, сім'ї функцій h_3 відповідає сім'я розподілів S_U Джонсона,

$$\tilde{x} = \frac{x - \varphi}{\lambda}.$$

Перетворення (1) має зворотне перетворення:

$$x = \varphi + \lambda h^{-1}(z, \gamma, \eta); -\infty < \gamma < \infty; \eta > 0; -\infty < \varphi < \infty; \lambda > 0, \quad (2)$$

де h^{-1} – функція певної сім'ї: $h_1^{-1}(z, \gamma, \eta) = e^{\zeta}$; $h_2^{-1}(z, \gamma, \eta) = \frac{1}{1+e^{-\zeta}}$; $h_3^{-1}(z, \gamma, \eta) = \frac{e^{\zeta} - e^{-\zeta}}{2}$.

Функція h_1^{-1} – для сім'ї S_L Джонсона, функція h_2^{-1} – для сім'ї S_B Джонсона, функція h_3^{-1} – для сім'ї S_U Джонсона, $\zeta = \frac{z-\gamma}{\eta}$.

Конкретна сім'я розподілу Джонсона вибирається виходячи із значень квадрата асиметрії A^2 і ексцесу ε вихідної вибірки [7]:

$$\varepsilon(A^2) = 3,59 \cdot 10^{-6} A^8 - 4,8805 \cdot 10^{-4} A^6 + 4,1655 \cdot 10^{-2} A^4 + 1,8203 A^2 + 2,9658. \quad (3)$$

Значення невідомих параметрів розподілу можна знайти за допомогою методу максимальної правдоподібності [8].

Перевірку відповідності перетворених вибірок нормальному розподілу можна виконати за допомогою критеріїв згоди, наприклад, χ^2 Пірсона або Колмогорова – Смирнова [9].

Для оцінювання розміру веб-додатків, реалізованих мовою Java, однією з основних задач є побудова відповідної математичної моделі, у нашому випадку, це буде регресійна модель [10, 11], яке буде нелінійною [12].

Загальний вигляд лінійної регресійної моделі може бути представлений у вигляді рівняння [13]:

$$z_y = b_1 z_x + b_0 + \varepsilon, \quad (4)$$

де b_1, b_0 – коефіцієнти лінійної регресії, які знаходяться методом найменших квадратів, ε – гаусівська ВВ, що визначає залишки (нев'язки) та визначається як $\varepsilon \sim N(0,1)$.

Для перевірки адекватності лінійного рівняння регресії використаємо коефіцієнт детермінації R^2 [14].

Далі для лінійної регресії будемо інтервал передбачення традиційним способом із застосуванням t -розподілу Стьюдента [5, 15].

Для побудови нелінійної регресійної моделі використаємо вже побудовану лінійну регресійну модель (4) та зворотнє нормалізуюче перетворення Джонсона (2):

$$y = \frac{e^c (\lambda_y + \varphi_y) + \varphi_y}{1 + e^c} + \varepsilon, \quad (5)$$

$$\text{де: } c = \frac{1}{\eta_y} \cdot \left(b_1 \left[\gamma_x + \eta_x \ln \left(\frac{x - \varphi_x}{\lambda_x + \varphi_x - x} \right) \right] + b_0 - \gamma_y \right).$$

Рівень якості побудованого нелінійного рівняння регресії оцінимо за допомогою середньої величини відносної похибки MMRE та рівня прогнозування PRED(0,25) [8].

$(1-\alpha)\%$ інтервал передбачення нелінійної регресії можна побудувати, використовуючи лінійну регресійну модель (4), t -розподіл Стьюдента та зворотнє нормалізуюче перетворення Джонсона (2):

$$y = \frac{e^{k_1} (\lambda_y + \varphi_y) + \varphi_y}{1 + e^{k_1}}, \quad (6)$$

$$\text{де: } k_1 = \frac{1}{\eta_y} \cdot \left(b_1 \cdot z_x + b_0 - \gamma_y \pm t(\alpha/2, n-2) \cdot S_{z_y} \cdot \sqrt{1 + \frac{1}{n} + \frac{(z_x - \bar{z}_x)^2}{\sum_{i=1}^n (z_{xi} - \bar{z}_x)^2}} \right), \quad z_x = \gamma_x + \eta_x \ln \left(\frac{x - \varphi_x}{\lambda_x + \varphi_x - x} \right).$$

Перевірку даних на викиди виконаємо з використанням еліпсу передбачення згідно з методикою, викладеною у [16, 17]. Точки, які знаходяться за межами еліпсу, вважаються викидами, і ці значення видаляються з набору даних.

Перевірку запропонованої методики здійснимо, використовуючи емпіричні дані 33 веб-додатків, реалізованих мовою Java, з відкритим вихідним кодом. Кожен з веб-додатків було проаналізовано та побудовано до нього діаграму класів і набір метрик, у результаті чого отримано двовимірний набір

даних, де X – загальна кількість класів, Y – число рядків коду веб-додатку в KLOC. Отримані емпіричні дані для вибірок X та Y не відповідають нормальному закону розподілу.

Перевірка емпіричних даних на викиди та побудова еліпсу передбачення виявили три викиди, два з яких були отримані на першій ітерації (див. рис. 1), третій – на другій ітерації, які були видалені з вихідного набору даних.

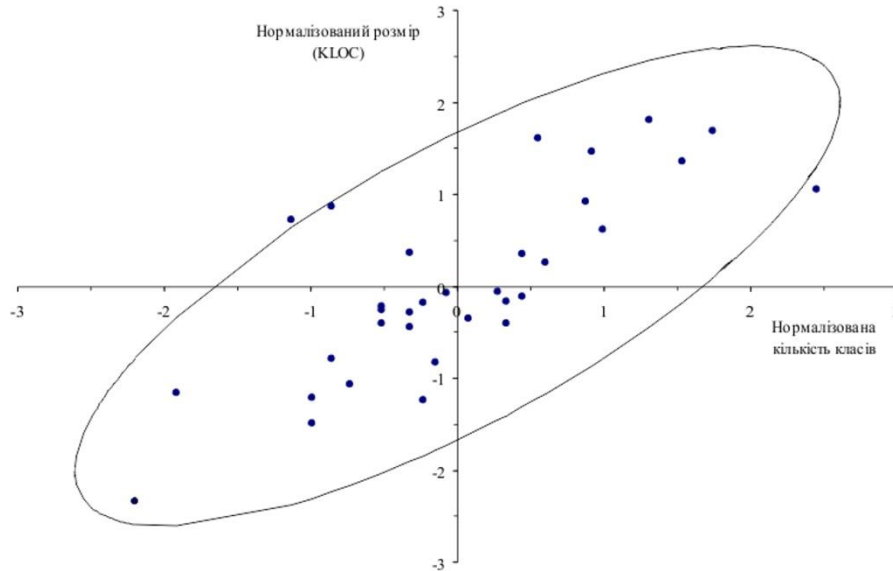

Рис. 1. Еліпс передбачення вихідних емпіричних даних 33 веб-додатків, реалізованих мовою Java

Для нормалізації емпіричних даних виходячи із значень квадрата асиметрії A^2 і ексцесу ε вихідних вибірок ($A_X^2=4,90$, $\varepsilon_X=9,49$, $A_Y^2=3,40$, $\varepsilon_Y=5,90$) була обрана сім'я розподілів Джонсона S_B згідно з (3). Нормалізацію даних для вибірок X та Y проводимо з використанням нормалізуючого перетворення Джонсона (1). Значення невідомих параметрів γ , η , ϕ , λ для перетворення Джонсона знаходимо методом максимальної правдоподібності.

Параметри розподілу вибірки X : $\hat{\gamma}_X = 9,3571$, $\hat{\eta}_X = 1,5013$, $\hat{\phi}_X = 0,4560$, $\hat{\lambda}_X = 10742,70$.

Параметри розподілу вибірки Y : $\hat{\gamma}_Y = 1,5704$, $\hat{\eta}_Y = 0,7006$, $\hat{\phi}_Y = 0,2220$, $\hat{\lambda}_Y = 12,8680$.

Якість нормалізації перевіримо із застосуванням критерію згоди χ^2 Пірсона: $\chi^2_X=1,82 < \chi^2_{кр}=7,81$, $\chi^2_Y=4,45 < \chi^2_{кр}=7,81$. З довірчою ймовірністю 0,95 гіпотеза про відповідність перетворених вибірок Z_X та Z_Y нормальному закону розподілу приймається.

Вихідні та нормалізовані дані 30 веб-додатків, реалізованих мовою Java, наведено у табл. 1.

Побудуємо лінійну регресійну модель для нормалізованих даних згідно з (4), коефіцієнти знайдемо за допомогою методу найменших квадратів: $b_1=0,8773$, $b_0=0,00$, $z_y = 0,8773 \cdot z_x + \varepsilon$. Коефіцієнт детермінації $R^2=0,6147$. Отже, отримане лінійне рівняння регресії можна вважати прийнятним.

Далі будемо інтервал передбачення лінійної регресії, який разом із самим рівнянням та нормалізованими вихідними даними наведено на рис. 2.

Переходимо до вихідних емпіричних даних. На основі лінійної регресійної моделі та зворотнього нормалізуючого перетворення будемо нелінійну регресійну модель згідно з (5):

$$y = \frac{13,09 \cdot e^c + 0,222}{1 + e^c} + \varepsilon, \text{ де } c = 9,4756 + 1,88 \cdot \ln\left(\frac{x - 0,456}{10743,16 - x}\right).$$

Таблиця 1

Вихідні та нормалізовані дані 30 веб-додатків, реалізованих мовою Java

№ проекту	X	Y	Z _X	Z _Y	№ проекту	X	Y	Z _X	Z _Y
1	18	1,320	-0,2745	-0,0913	16	15	1,050	-0,5565	-0,3049
2	17	1,020	-0,3628	-0,3325	17	57	6,200	1,4879	1,4709
3	12	0,739	-0,9037	-0,6528	18	103	4,609	2,3880	1,1086
4	38	6,878	0,8704	1,6188	19	20	1,457	-0,1122	-0,0008
5	19	0,716	-0,1912	-0,6859	20	11	0,516	-1,0399	-1,0607
6	49	9,444	1,2577	2,2205	21	26	1,057	0,2906	-0,2986
7	28	2,229	0,4040	0,3875	22	11	0,423	-1,0399	-1,3323
8	5	0,261	-2,3044	-2,4899	23	65	8,470	1,6877	1,9764
9	17	1,177	-0,3628	-0,1975	24	18	0,507	-0,2745	-1,0830
10	22	1,109	0,0344	-0,2533	25	37	3,999	0,8298	0,9551
11	6	0,543	-2,0057	-0,9977	26	28	1,395	0,4040	-0,0406
12	15	1,267	-0,5565	-0,1291	27	13	0,586	-0,7789	-0,9072
13	15	1,210	-0,5565	-0,1718	28	26	1,327	0,2906	-0,0865
14	31	2,034	0,5597	0,3034	29	40	2,930	0,9486	0,6441
15	17	2,263	-0,3628	0,4015	30	25	1,488	0,2305	0,0185

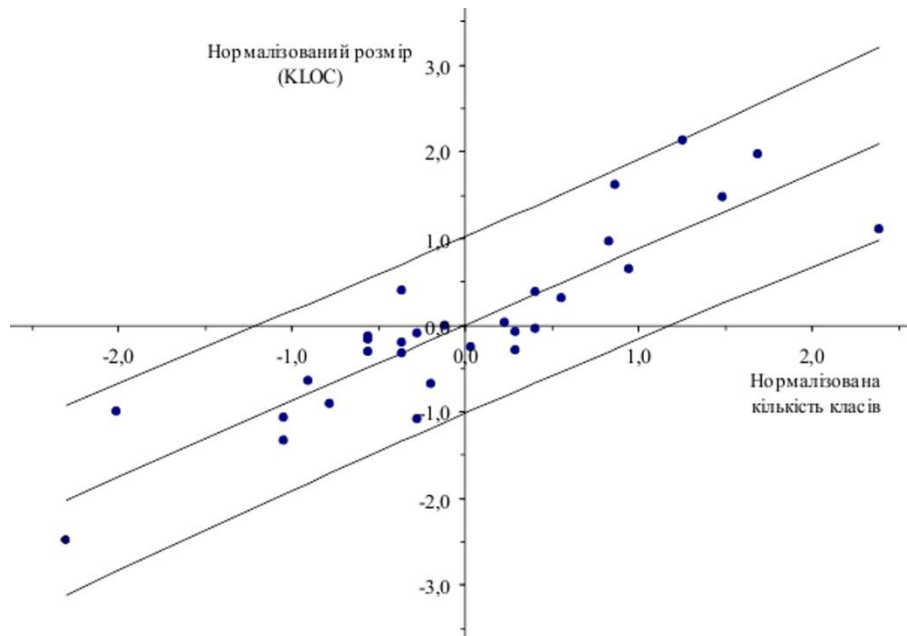

Рис. 2. Лінійне рівняння регресії та інтервал передбачення для 30 веб-додатків, реалізованих мовою Java

Далі будемо рівняння верхньої та нижньої границь інтервалу передбачення нелінійної регресії згідно з (6): $y = \frac{13,09 \cdot e^{k_1} + 0,222}{1 + e^{k_1}}$ де:

$$k_1 = 1,4273 \cdot \left(0,8773 \cdot z_x - 1,5704 \pm t_{(\alpha/2, n-2)} \cdot S_{z_y} \cdot \sqrt{1 + \frac{1}{30} + \frac{(z_x - \bar{z}_x)^2}{\sum_{i=1}^n (z_{xi} - \bar{z}_x)^2}} \right)$$

$z_x = 9,3571 + 1,5013 \cdot \ln\left(\frac{x - 0,456}{10743,16 - x}\right)$, які разом із нелінійним рівнянням регресії та вихідними емпіричними даними наведено на рис. 3.

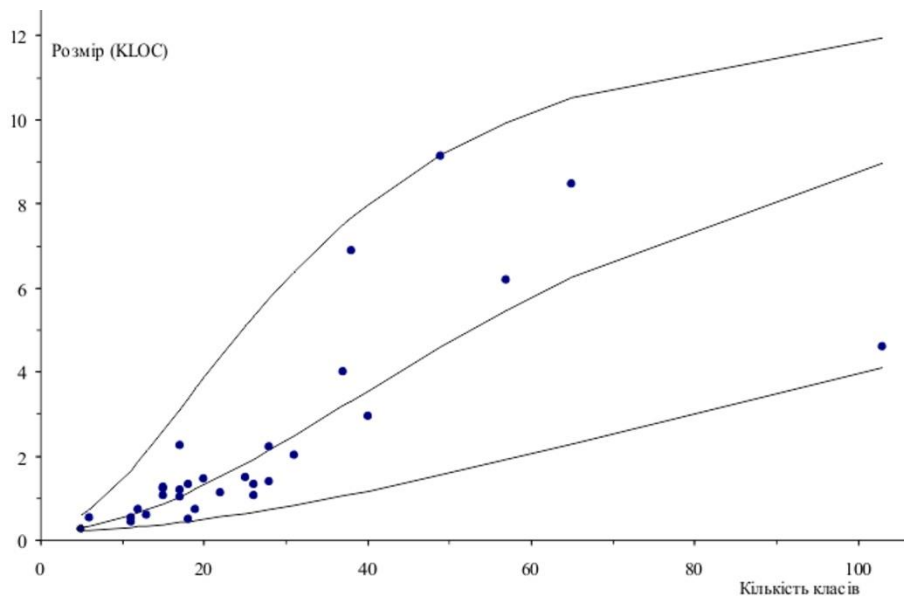

Рис. 3. Нелінійне рівняння регресії та інтервал передбачення для 30 веб-додатків, реалізованих мовою Java

Для порівняння моделі (5) з іншими моделями побудовані такі регресійні моделі на основі вихідних емпіричних даних (див. табл. 1): лінійна регресійна модель без виконання нормалізації (в припущенні про нормальність вихідних емпіричних даних) $y = 0,0893 \cdot x - 0,1194 + \varepsilon$ та нелінійна регресійна модель на основі десяткового логарифмічного перетворення $y = 10^{\varepsilon - 1,469} \cdot x^{1,2266}$. Границі для інтервалів передбачення цих регресійних моделей наведено у табл. 2.

Таблиця 2

Границі інтервалів передбачення регресійних моделей

№ про-екту	Лінійна модель		Нелінійна модель на основі десяткового логарифму		Нелінійна модель на основі нормалізуючого перетворення Джонсона	
	нижня границя	верхня границя	нижня границя	верхня границя	нижня границя	верхня границя
1	2	3	4	5	6	7
1	-1,99	4,97	0,47	2,96	0,44	3,42
2	-2,09	4,88	0,44	2,76	0,42	3,16
3	-2,55	4,45	0,28	1,82	0,32	1,93
4	-0,21	6,76	1,16	7,48	1,07	7,75
5	-1,90	5,06	0,50	3,16	0,46	3,67
6	0,72	7,80	1,56	10,34	1,53	9,23
7	-1,09	5,85	0,80	5,10	0,72	5,84
8	-3,21	3,86	0,09	0,66	0,24	0,59
9	-2,09	4,88	0,44	2,76	0,42	3,16
10	-1,63	5,32	0,60	3,78	0,54	4,43
11	-3,11	3,95	0,12	0,81	0,25	0,73
12	-2,27	4,71	0,37	2,38	0,37	2,66
13	-2,27	4,71	0,37	2,38	0,37	2,66
14	-0,82	6,12	0,91	5,79	0,82	6,48
15	-2,09	4,88	0,44	2,76	0,42	3,16
16	-2,27	4,71	0,37	2,38	0,37	2,66
17	1,37	8,57	1,86	12,57	1,89	10,00
18	4,87	13,29	3,66	27,30	4,05	11,98
19	-1,81	5,14	0,53	3,37	0,49	3,93
20	-2,64	4,37	0,25	1,64	0,30	1,70
21	-1,27	5,67	0,73	4,65	0,66	5,39
22	-2,64	4,37	0,25	1,64	0,30	1,70

Продовження таблиці 2

1	2	3	4	5	6	7
23	2,01	9,36	2,17	14,90	2,26	10,58
24	-1,99	4,97	0,47	2,96	0,44	3,42
25	-0,30	6,67	1,12	7,23	1,04	7,59
26	-1,09	5,85	0,80	5,10	0,72	5,84
27	-2,46	4,54	0,31	2,00	0,34	2,17
28	-1,27	5,67	0,73	4,65	0,66	5,39
29	-0,04	6,95	1,23	7,98	1,15	8,06
30	-1,36	5,58	0,70	4,43	0,63	5,16

Як видно із табл. 2, нижня границя інтервалу передбачення лінійної моделі має від'ємні значення для 26 проєктів. Усі значення нижньої границі інтервалу передбачення для нелінійних моделей більші нуля. Ширина інтервалу передбачення нелінійної регресії на основі нормалізуючого перетворення Джонсона менше, ніж для лінійної регресії, для 27 проєктів. При порівнянні нелінійних моделей ширина інтервалу передбачення на основі нормалізуючого перетворення Джонсона менше для великих значень вихідних емпіричних даних.

Також порівняємо значення коефіцієнту детермінації R^2 , середньої величини відносної похибки MMRE та рівня прогнозування PRED(0,25) для трьох побудованих регресійних моделей, які наведено у табл. 3.

Таблиця 3

Значення R^2 , MMRE та PRED(0,25)

Параметр	Лінійна модель	Нелінійна модель на основі десятичного логарифму	Нелінійна модель на основі нормалізуючого перетворення Джонсона
R^2	0,5497	0,4845	0,6147
MMRE	0,4894	0,3575	0,3477
PRED(0,25)	0,3667	0,4667	0,5000

Як видно з табл. 3, значення наведених параметрів кращі для нелінійної регресійної моделі на основі нормалізуючого перетворення Джонсона, однак прийнятні значення MMRE та PRED(0,25) (не більше 0,25 та не менше 0,75 відповідно) для нелінійної регресії з використанням одновимірного нормалізуючого перетворення Джонсона не досягнуті, що свідчить про необхідність застосування двовимірного нормалізуючого перетворення Джонсона для урахування взаємного впливу двох ВВ.

Висновки

Побудовано нелінійну регресійну модель для оцінювання розміру веб-додатків, реалізованих мовою Java, на основі одновимірного нормалізуючого перетворення Джонсона. Виконано порівняння отриманих результатів з іншими моделями. У подальшому планується використання багатовимірного нормалізуючого перетворення Джонсона для нормалізації емпіричних даних щодо оцінювання розміру веб-додатків, реалізованих мовою Java, та розробка відповідного програмного забезпечення для автоматизації процесу розрахунків.

Список використаної літератури

1. Briand L.C. Property Based Software Engineering Measurement / L.C. Briand, S. Morasca, V.R. Basili // IEEE Transaction on Software Engineering. – 2009. – Vol. 22, no. 1. – p. 68–86.
2. Briand L.C. Encyclopedia of Software Engineering / L.C. Briand, I. Wieczorek – John Wiley & Sons, Inc., New Jersey, 2002. – 1584 p.
3. Tan H.B.K. Estimating LOC for information systems from their conceptual data models / H.B.K. Tan, Y. Zhao, H. Zhang // in Proceedings of the 28th International Conference on Software Engineering (ICSE '06), May 20-28, 2006, Shanghai, China. – P. 321 – 330.
4. Prykhodko S. Estimating the software size of open-source PHP-based systems using non-linear regression analysis / S. Prykhodko, N. Prykhodko, L. Makarova // in Proceedings of International Conference on Advanced Computer Information Technologies (ACIT 2018), June 1-3, 2018, Ceske Budejovice, Czech Republic. – P. 199 – 202.
5. Приходько С.Б. Доверительный интервал нелинейной регрессии времени восстановления работоспособности устройств терминальной сети / С.Б. Приходько, Л.Н. Макарова // Восточно-европейский журнал передовых технологий. Математика и кибернетика – прикладные аспекты. – 2014. – Т. 3/4 (69). – С. 26 – 31.

6. Бостанджиян В.А. Распределение Пирсона, Джонсона, Вейбулла и обратное нормальное. Оценивание их параметров / В.А. Бостанджиян – Черноголовка: Редакционно-издательский отдел ИПХФ РАН, 2009. – 240 с.
7. Приходько С.Б. Аналитическая зависимость для выбора семейства распределений Джонсона / С.Б. Приходько, Л.Н. Макарова, А.С. Приходько // Проблеми інформаційних технологій. – 2016. – №02 (020). – С. 105 – 110.
8. Prykhodko S.B. Building The Non-Linear Regression Equations On The Basis Of Multivariate Normalizing Transformations / S. Prykhodko, N. Prykhodko, L. Makarova // Proceedings of First International Conference on System Analysis & Intelligent Computing (SAIC-2018), Kyiv, Ukraine, October 08–12, 2018. – P. 48 – 52.
9. Вентцель Е.С. Теория вероятностей: Учеб. для вузов / Е.С. Вентцель – М.: Высш. шк., 1999. – 576 с.
10. Грешилов А.А. Математические методы построения прогнозов / А.А. Грешилов, В.А. Стакун, А.А. Стакун – М.: Радио и связь, 1997. – 112 с.
11. Демиденко Е.З. Линейная и нелинейная регрессии / Е.З. Демиденко – М.: Финансы и статистика, 1981. – 302 с.
12. Bates D.M. Nonlinear Regression Analysis and Its Applications / D.M. Bates, D.G. Watts – John Wiley & Sons, Inc., New Jersey, 1988. – 384 p.
13. Prykhodko N.V. Constructing the non-linear regression models on the basis of multivariate normalizing transformations / N.V. Prykhodko, S.B. Prykhodko // Electronic modeling. – 2018. – Vol. 40, No. 6. – P. 101 – 110.
14. Магнус Я.Р. Эконометрика. Начальный курс: Учеб. – 6-е изд., перераб. и доп. / Я.Р. Магнус, П.К. Катыхшев, А.А. Пересецкий. – М.: Дело, 2004. – 576 с.
15. Приходько С.Б. Інформаційна технологія прогнозування відмов в обслуговуванні пристроїв термінальної мережі / С.Б. Приходько, Л.М. Макарова // Проблеми інформаційних технологій. – 2015. – №01 (017). – С. 187 – 194.
16. Chew V. Confidence, prediction and tolerance regions for the multivariate normal distribution / V. Chew // Journal of the American Statistical Association. – 1966. – Vol. 61, Issue 315. – P. 605 – 617.
17. Prykhodko S.B. Detecting bivariate outliers on the basis of normalizing transformations for non-Gaussian data / S.B. Prykhodko, N.V. Prykhodko, L.M. Makarova, O.O. Kudin, T.G. Smykodub, A.S. Prykhodko // Advanced Information Systems and Technologies: proceedings of the V international scientific conference, Sumy, May 17-19 2017 Edited by S.I. Protsenko, V.V. Shendryk. – Sumy: Sumy State University, 2017. – P. 95 – 97.

ВІСНИК

Херсонського національного технічного університету

Відповідальний за випуск	головний редактор Литвиненко В.І. д.т.н., професор, завідувач кафедри інформатики і комп'ютерних наук
Макетування	Власенко А.Л.
Відповідальний секретар	Вольвач І.Ю. к.е.н., доцент, завідувач навчально-наукового відділу

Свідоцтво про державну реєстрацію засобу масової інформації –
серія КВ № 17371-6141 от 17.12.2010

Підписано до друку 3.09.2019 р. Формат 60x84 /16 Папір ксерокс.
Ум. друк. аркушів . Замовлення № . Тираж 100 прим.

Матеріали друкуються в авторській редакції.
Відповідальність за достовірність даних, зазначених у статтях,
несуть їх автори.

© Херсонський національний технічний університет 2019

Книжкове видавництво ФОП Вишемирський В.С.
73000, Україна, м. Херсон, вул. Соборна, 2
тел. (050) 133-10-13, (050) 514-67-88
E-mail: printvvs@gmail.com